

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ పంచమస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ పంచమస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

ప్రియవ్రతో భాగవత ఆత్మారామః కథం మునే ।

గృహేఽరమత యన్మూలః కర్మబంధః పరాభవః ॥ 1 ॥

న నూనం ముక్తసంగానాం తాదృశానాం ద్విజర్షభ ।

గృహేష్వభినివేశోఽయం పుంసాం భవితుమర్హతి ॥ 2 ॥

మహతాం ఖలు విప్రర్షే ఉత్తమశ్లోకపాదయోః ।

ఛాయానిర్వృతచిత్తానాం న కుటుంబే స్పృహమతిః ॥ 3 ॥

సంశయోఽయం మహాన్ బ్రహ్మాందారాగారసుతాదిషు ।

సక్తస్య యత్సిద్ధిరభూత్కృష్టే చ మతిరచ్యుతా ॥ 4 ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

బాధముక్తం భగవత ఉత్తమశ్లోకస్య శ్రీమచ్ఛరణారవింద -

మకరందరస ఆవేశితచేతసో భాగవతపరమహంస -

దయితకథాం కించిదంతరాయవిహతాం స్వాం శివతమాం

పదవీం న ప్రాయేణ హిన్వంతి ॥ 5 ॥

యర్హి వావ హ రాజన్ స రాజపుత్రః ప్రియవ్రతః

పరమభాగవతో నారదస్య చరణోపసేవయాంజసావగత -

పరమార్థసతత్త్వో బ్రహ్మసత్రేణ దీక్షిష్యమాణోఽవని -

తలపరిపాలనాయామ్నాతప్రవరగుణగణైకాంతభాజనతయా
 స్వపిత్రోపామంత్రితో భగవతి వాసుదేవ ఏవావ్యవధాన -
 సమాధియోగేన సమావేశితసకలకారకక్రియాకలాపో
 నైవాభ్యనందద్యద్యపి తదప్రత్యామ్నాతవ్యం తదధికరణ
 ఆత్మనోఽన్యస్మాదసతోఽపి పరాభవమన్వీక్షమాణః || 6 ||

అథ హ భగవానాదిదేవ ఏతస్య గుణవిసర్గస్య
 పరిబృంహణానుధ్యానవ్యవసితసకలజగదభిప్రాయ
 ఆత్మయోనిరఖిలనిగమనిజగణపరివేష్టితః
 స్వభవనాదవతతార || 7 ||

స తత్ర తత్ర గగనతల ఉడుపతిరివ విమానావలిభి -
 రనుపథమమరపరివృధైరభిపూజ్యమానః పథి పథి చ
 వరూధశః సిద్ధగంధర్వసాధ్యచారణమునిగణైరుపగీయ -
 మానో గంధమాదనద్రోణీమవభాసయన్నుపససర్ప || 8 ||

తత్ర హ వా ఏనం దేవర్షిర్హంసయానేన పితరం భగవంతం
 హిరణ్యగర్భముపలభమానః సహస్రైవోత్థాయార్హణేన
 సహ పితాపుత్రాభ్యామవహితాంజలిరుపతస్థే || 9 ||

భగవానపి భారత తదుపనీతార్హణః సూక్తవాకేనాతితరా -
 ముదితగుణగణావతారసుజయః ప్రియవ్రతమాదిపురుషస్తం
 సదయహాసావలోక ఇతి హోవాచ || 10 ||

శ్రీభగవానువాచ
 నిబోధ తాతేదమృతం బ్రవీమి
 మాసూయితుం దేవమర్హస్యప్రమేయం |
 వయం భవంతే తత ఏష మహర్షి -
 ర్వహామ సర్వే వివశా యస్య దిష్టం || 11 ||

న తస్య కశ్చిత్తపసా విద్యయా వా
 న యోగవీర్యేణ మనీషయా వా |
 నైవార్థధర్మైః పరతః స్వతో వా
 కృతం విహంతుం తనుభృద్విభూయాత్ || 12 ||

భవాయ నాశాయ చ కర్మ కర్తుం
 శోకాయ మోహాయ సదా భయాయ |
 సుఖాయ దుఃఖాయ చ దేహయోగ -
 మవ్యక్తదిష్టం జనతాంగ ధత్తే || 13 ||

యద్వాచి తంత్ర్యాం గుణకర్మదామభిః
 సుదుస్తరైర్వత్స వయం సుయోజితాః |
 సర్వే వహామో బలిమీశ్వరాయ
 ప్రోతా నసీవ ద్విపదే చతుష్పదః || 14 ||

ఈశాభిసృష్టం హ్యవరుంధ్మహేఽంగ
 దుఃఖం సుఖం వా గుణకర్మసంగాత్ |
 ఆస్థాయ తత్తద్యదయుంక్త నాథ -
 శ్చక్షుష్మతాంధా ఇవ నీయమానాః || 15 ||

ముక్తోఽపి తావద్భిభృయాత్స్వదేహ -
 మారబ్ధమశ్నన్నభిమానశూన్యః |
 యథానుభూతం ప్రతియాతనిద్రః
 కిం త్వన్యదేహాయ గుణాన్న వృంక్తే || 16 ||

భయం ప్రమత్తస్య వనేష్వపి స్యాద్
 యతః స ఆస్తే సహషట్సుపత్నః |
 జితేంద్రియస్యాత్మరతేర్బుధస్య
 గృహశ్రమః కిం ను కరోత్యవద్యం || 17 ||

యః షట్ సపత్నాన్ విజిగీషమాణో
 గృహేషు నిర్విశ్య యతేత పూర్వం ।
 అత్యేతి దుర్గాశ్రిత ఊర్జితార్చీన్
 క్షీణేషు కామం విచరేద్విపశ్చిత్ ॥ 18 ॥

త్వం త్వబ్జనాభాంఘ్రిసరోజకోశ -
 దుర్గాశ్రితో నిర్జితషట్సపత్నః ।
 భుంక్ష్యేహ భోగాన్ పురుషాతిదిష్టాన్
 విముక్తసంగః ప్రకృతిం భజస్వ ॥ 19 ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
 ఇతి సమభిహితో మహాభాగవతో భగవత్స్త్రిభువన -
 గురోరనుశాసనమాత్మనో లఘుతయావనతశిరోధరో
 బాఢమితి సబహుమానమువాహ ॥ 20 ॥

భగవానపి మనునా యథావదుపకల్పితాపచితిః ప్రియవ్రత -
 నారదయోరవిషమమభిసమీక్షమాణయోరాత్మసమవస్థా -
 నమవాఙ్మనసం క్షయమవ్యవహృతం ప్రవర్తయన్నగమత్ ॥ 21 ॥

మనురపి పరేణైవం ప్రతిసంధితమనోరథః సురర్షివరాను -
 మతేనాత్మజమఖిలధరామండలస్థితిగుప్తయ ఆస్థాప్య
 స్వయమతివిషమవిషయవిషజలాశయాశాయా ఉపరరామ ॥ 22 ॥

ఇతి హ వావ స జగతీపతిరీశ్వరేచ్ఛయాధినివేశిత -
 కర్మాధికారోఽఖిలజగద్భృంధధ్వంసనపరానుభావస్య
 భగవత ఆదిపురుషస్యాంఘ్రియుగలానవరతధ్యానానుభావేన
 పరిరంధితకషాయాశయోఽవదాతోఽపి మానవర్థనో
 మహతాం మహీతలమనుశశాస ॥ 23 ॥

అథ చ దుహితరం ప్రజాపతేర్విశ్వకర్మణ ఉపయేమే
 బర్హిష్మతీం నామ తస్యాము హ వావ ఆత్మజానాత్మసమాన -
 శీలగుణకర్మరూపవీర్యోదారాందశ భావయాంబభూవ కన్యాం
 చ యవీయసీమూర్జస్వతీం నామ || 24 ||

ఆగ్నీధ్రేధృజిహ్వయజ్ఞభాహుమహావీరహిరణ్య -
 రేతోఘృతపుష్పసవనమేధాతిథివీతిహోత్రకవయ
 ఇతి సర్వ ఏవాగ్నినామానః || 25 ||

ఏతేషాం కవిర్మహావీరః సవన ఇతి త్రయ ఆసన్నూర్ధ్వరేత -
 సస్త ఆత్మవిద్యాయామర్భభావాదారభ్య కృతపరిచయాః
 పారమహంస్యమేవాశ్రమమభజన్ || 26 ||

తస్మిన్ను హ వా ఉపశమశీలాః పరమర్షయః సకలజీవ -
 నికాయావాసస్య భగవతో వాసుదేవస్య భీతానాం
 శరణభూతస్య శ్రీమచ్ఛరణారవిందావిరతస్మరణావిగలిత -
 పరమభక్తియోగానుభావేన పరిభావితాంతర్హృదయాధిగతే
 భగవతి సర్వేషాం భూతానామాత్మభూతే ప్రత్యగాత్మన్యే -
 వాత్మనస్తాదాత్మ్యమవిశేషేణ సమీయుః || 27 ||

అన్యస్యామపి జాయాయాం త్రయః పుత్రా ఆస -
 న్ముత్తమస్తామసో రైవత ఇతి మన్వంతరాధిపతయః || 28 ||

ఏవముపశమాయనేషు స్వతనయేష్వథ జగతీపతిర్జగతీ -
 మర్బుదాన్యేకాదశ పరివత్సరాణామవ్యాహతాఖిల -
 పురుషకారసారసంభృతదోర్ధండుగలాపీడితమౌర్వి -
 గుణస్తనితవిరమితధర్మప్రతిపక్షో బర్హిష్మత్యాశ్చాను -
 దినమేధమానప్రమోదప్రసరణయౌషిణ్యవ్రీడాప్రముషిత -

హాసావలోకరుచిరక్ష్యేల్యాదిభిః పరాభూయమానవివేక
ఇవానవబుధ్యమాన ఇవ మహామనా బుభుజే || 29 ||

యావదవభాసయతి సురగిరిమనుపరిక్రామన్ భగవానాదిత్యో
వసుధాతలమర్ధేనైవ ప్రతపత్యర్ధేనావచ్ఛాదయతి తదా హి
భగవదుపాసనోపచితాతిపురుషప్రభావస్తదనభినందన్
సమజవేన రథేన జ్యోతిర్మయేన రజనీమపి దినం కరిష్యామీతి
సప్తకృత్యస్తరణిమనుపర్యక్రామద్ ద్వితీయ ఇవ పతంగః || 30 ||

యే వా ఉ హ తద్రథచరణనేమికృతపరిఖాతాస్తే సప్త
సింధవ ఆసన్ యత ఏవ కృతాః సప్త భువో ద్వీపాః || 31 ||

జంబూప్లక్షశాల్మలికుశక్రౌంచశాకపుష్కరసంజ్ఞాస్తే -
షాం పరిమాణం పూర్వస్మాత్పూర్వస్మాదుత్తర ఉత్తరో యథా -
సంఖ్యం ద్విగుణమానేన బహిః సమంతత ఉపక్లప్తాః || 32 ||

క్షారోదేక్షురసోదసురోదఘృతోదక్షీరోదదధి -
మండోదశుద్ధోదాః సప్త జలధయః సప్త ద్వీపపరిఖా
ఇవాభ్యంతరద్వీపసమానా ఏకైకశ్యేన యథానుపూర్వం
సప్తస్వపి బహిర్ద్వీపేషు పృథక్పరిత ఉపకల్పి -
తాస్తేషు జంబ్వాదిషు బర్హిష్మతీపతిరనువ్రతా -
నాత్యజానాగ్నీధ్రేద్భుజిహ్వాయజ్ఞబాహుహిరణ్య -
రేతోఘృతపృష్ఠమేధాతిథివీతిహోత్రసంజ్ఞాన్
యథాసంఖ్యేనైకైకస్మిన్నేకమేవాధిపతిం విదధే || 33 ||

దుహితరం చోర్జస్వతీం నామోశనసే ప్రాయచ్ఛద్యస్యా -
మాసీద్ దేవయానీ నామ కావ్యసుతా || 34 ||

నైవంవిధః పురుషకార ఉరుక్రమస్య
పుంసాం తదంఘ్రిరజసా జితషడ్గుణానాం |

చిత్రం విదూరవిగతః సకృదాదదీత

యన్నామధేయమధునా స జహాతి బంధం || 35 ||

స ఏవమపరిమితబలపరాక్రమ ఏకదా తు దేవర్షిచరణా -

నుశయనానుపతితగుణవిసర్గసంసర్గేణానిర్వృత -

మివాత్మానం మన్యమాన ఆత్మనిర్వేద ఇదమాహ || 36 ||

అహో అసాధ్వనుష్ఠితం యదభినివేశితోఽహమింద్రియైర -

విద్యారచితవిషమవిషయాంధకూపే తదలమలమముష్యా వనితాయా

వినోదమృగం మాం ధిగ్ధిగితి గర్హయాంచకార || 37 ||

పరదేవతాప్రసాదాధిగతాత్మప్రత్యవమర్శేనాను -

ప్రవృత్తేభ్యః పుత్రేభ్య ఇమాం యథాదాయం విభజ్య భుక్త -

భోగాం చ మహిషీం మృతకమివ సహమహావిభూతిమపహాయ

స్వయం నిహితనిర్వేదో హృది గృహీతహరివిహారాను -

భావో భగవతో నారదస్య పదవీం పునరేవానుససార || 38 ||

తస్య హ వా ఏతే శ్లోకాః —

ప్రియవ్రతకృతం కర్మ కో ను కుర్యాద్విశేష్యరం |

యో నేమినిష్ఠైరకరోచ్ఛాయాం ఘ్నన్ సప్త వారిధీన్ || 39 ||

భూసంస్థానం కృతం యేన సరిద్ధిరివనాదిభిః |

సీమా చ భూతనిర్వృత్తైః ద్వీపే ద్వీపే విభాగశః || 40 ||

భౌమం దివ్యం మానుషం చ మహిత్వం కర్మయోగజం |

యశ్చక్రే నిరయౌపమ్యం పురుషానుజనప్రియః || 41 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

పంచమస్కంధే ప్రియవ్రతవిజయే ప్రథమోఽధ్యాయః ||